SAMPLE CONTENT

मराठी बालभारती
WORKBOOK

इयत्ता पाचवी

(मराठी व सेमी इंग्रजी माध्यम)

Published by:
LAZY BONE EDUCATION

महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ, पुणे
यांच्याद्वारे नियोजित अभ्यासक्रमावर आधारित.

मराठी बालभारती

WORKBOOK

इयत्ता पाचवी (मराठी माध्यम)

ठळक वैशिष्ट्ये

- अद्ययावत कृतिपत्रिका आराखड्याचा परिचय करून देणारी रचना
- सर्व पाठ व कविता यांवर कृतिपत्रिका आराखड्यानुसार विविध कृतींचा समावेश
- पाठांचे परिच्छेदांमध्ये विभाजन
- पाठाखालील सर्व प्रश्नांचा समावेश
- वैविध्यपूर्ण आकलन कृतींचा समावेश
- भाषाभ्यास व व्याकरणाचे मुबलक प्रश्न
- उत्तरे लिहिण्याकरता पर्याप्त जागा उपलब्ध
- सुलभ व सुटसुटीत मांडणी

विद्यार्थ्याचे नाव : ____________________

शाळेचे नाव : ____________________

इयत्ता : __________ तुकडी : __________ अनुक्रमांक : __________

Sample Content

Printed at: **Print to Print,** Mumbai

© *Lazy Bone Education*
No part of this book may be reproduced or transmitted in any form or by any means, C.D. ROM/Audio Video Cassettes or electronic, mechanical including photocopying; recording or by any information storage and retrieval system without permission in writing from the Publisher.

Balbharati Registration No.: 2022MH0007 TEID: 3422 P.O. No. 11116

प्रस्तावना

विद्यार्थी मित्र-मैत्रिणींनो!

कोणत्याही विषयाचा अभ्यास हा स्वयंमूल्यमापन व प्रश्नोत्तरांचा सराव यामुळे परिपूर्ण ठरतो. याचा विचार करून शासनाने निर्धारित केलेल्या अभ्यासक्रमावर आधारित विद्यार्थ्यांच्या विविध क्षमताचा विकास करणारे लेझी बोन एज्युकेशनचे **मराठी बालभारती Workbook : इयत्ता पाचवी** प्रकाशित करताना आम्हांला विशेष आनंद होत आहे.

या पुस्तकाचे खास वैशिष्ट्य म्हणजे संकलित व आकारिक मूल्यमापन पद्धती बरोबरच इयत्ता दहावीच्या अद्यावत कृतिपत्रिका प्रारूपाचा परिचय व्हावा या उद्देशाने या Workbook ची निर्मिती करण्यात आली आहे.

संकलित मूल्यमापनामध्ये कृतिपत्रिका प्रारूपानुसार कृती, पाठाखालील स्वाध्याय तसेच भाषभ्यास व व्याकरण यांचा समावेश करण्यात आला आहे, तर आकारिक मूल्यमापनामध्ये तोंडी परीक्षेच्या दृष्टीने महत्त्वाचे प्रश्न मौखिक कार्यामध्ये देण्यात आले आहेत. उपयोजित लेखनाचे प्रश्न लेखन कार्यमध्ये समाविष्ट करण्यात आले असून आवश्यक तेथे उपक्रम / प्रकल्पाच्या प्रश्नांच्या उत्तरांसाठी जागा देण्यात आली आहे.

विद्यार्थ्यांना उत्तरे लिहिण्यासाठी पुरेशी व मुबलक जागा देतानाच पुस्तकाची मांडणी सुटसुटीत ठेवण्याचा आम्ही प्रयत्न केला आहे. परीक्षेच्या दृष्टीने परिपूर्ण तयारी करण्यासाठी आणि विद्यार्थ्यांच्या मनात आत्मविश्वास निर्माण करण्यास हे पुस्तक नक्कीच उपयुक्त ठरेल अशी आम्हांला खात्री आहे.

नियोजनबद्ध अभ्यासासाठी या Workbook चा उपयोग करा म्हणजे हे Workbook नक्कीच तुमच्या यशाची गुरुकिल्ली बनेल.

हे पुस्तक सर्वोत्कृष्ट व्हावे, यासाठी आमच्या प्रयत्नांबरोबरच आपल्या सूचना स्वागतार्ह आहेत. याकरता आपण आपला अभिप्राय support@lazybone.in या इ-मेल पत्त्यावर पाठवावा, ही नम्र विनंती.

प्रकाशक

आवृत्ती : प्रथम

Sample Content

Disclaimer

This reference book is transformative work based on 'मराठी बालभारती; सातवे पुनर्मुद्रण: २०२२' published by the Maharashtra State Bureau of Textbook Production and Curriculum Research, Pune. We the publishers are making this reference book which constitutes as fair use of textual contents which are transformed by adding and elaborating, with a view to simplify the same to enable the students to understand, memorize and reproduce the same in examinations.

This work is purely inspired upon the course work as prescribed by the Maharashtra State Bureau of Textbook Production and Curriculum Research, Pune. Every care has been taken in the publication of this reference book by the Authors while creating the contents. The Authors and the Publishers shall not be responsible for any loss or damages caused to any person on account of errors or omissions which might have crept in or disagreement of any third party on the point of view expressed in the reference book.

© reserved with the Publisher for all the contents created by our Authors.

No copyright is claimed in the textual contents which are presented as part of fair dealing with a view to provide best supplementary study material for the benefit of students.

टळक वैशिष्ट्ये

पाठांचे परिच्छेदांमध्ये विभाजन

पाठांच्या सुलभ आकलनासाठी त्यांचे परिच्छेदांमध्ये विभाजन करण्यात आले असून त्यांवर आधारित विविध कृती तयार केलेल्या आहेत.

स्वमत / मुक्तोत्तरी प्रश्न

स्वमत/मुक्तोत्तरी प्रश्नात विद्यार्थ्यांना त्यांच्या निरीक्षण शक्तीच्या साहाय्याने स्वत:हून एखाद्या प्रश्नाचे उत्तर देण्याचे स्वातंत्र्य मिळते. या प्रश्नांच्या समावेशामुळे विद्यार्थ्यांची कल्पनाशक्ती आणि लेखन कौशल्ये विकसित होण्यास मदत होईल.

पाठाखालील स्वाध्याय

पाठाखालील स्वाध्याय या विभागात पाठाखालील सर्व प्रश्नांचा समावेश करण्यात आला आहे.

भाषाभ्यास व व्याकरण

या विभागात विद्यार्थ्यांच्या भाषिक आणि व्याकरणविषयक संकल्पना अधिक विकसित होऊन त्यांचा सराव व्हावा यासाठी मुबलक प्रश्नांचा समावेश करण्यात आला आहे.

वैविध्यपूर्ण आकलन कृती

प्रत्येक पाठ किंवा कवितेवर आधारित विविध प्रकारच्या प्रश्नांमुळे विद्यार्थ्यांना त्या पाठाचा किंवा कवितेचा उत्तम सराव करण्यास मदत होईल.

Sample Content

अनुक्रमणिका

क्र.	पाठाचे नाव	लेखक/लेखिका / कवी/कवयित्री	पृष्ठ क्र.
१.	माय मराठी! (गाणे)	संजीवनी मराठे	१
२.	बंडूची इजार (चित्रकथा)	–	२
३.	वल्हवा रं वल्हवा (गाणे)	वसंत बापट	६
४.	सावरपाडा एक्स्प्रेस : कविता राऊत	संतोष साबळे	७
५.	मुंग्यांच्या जगात	प्रकाश किसन नवाळे	१४
६.	माहेर (कविता)	सदाशिव माळी	१९
७.	अरण्यलिपी	सुरेशचंद्र वारघडे	२२
८.	प्रिय बाई...	–	२७
९.	जनाई	शंकर पाटील	३३
१०.	रंग जादुचे पेटीमधले (कविता)	पद्‌मिनी बिनीवाले	३९
११.	कठीण समय येता...	मनोहर भोसले	४३
१२.	माळीण गाव : एक घटना	–	४९
१३.	सण एक दिन! (कविता)	यशवंत	५२
१४.	राष्ट्रसंत तुकडोजीमहाराज	सुदाम सावरकर	५७
१५.	आपल्या समस्या आपले उपाय	–	६१
१६.	स्वच्छतेचा प्रकाश	यदुनाथ थत्ते डॉ. अनिल गोडबोले	६४
१७.	पुस्तके (कविता)	सफदर हाश्मी (अनुवादित)	७०
१८.	कारागिरी	डॉ. सरोजिनी बाबर	७४
१९.	वासरू (कविता)	अनिल	७९
२०.	माझं शाळेचं नक्की झालं!	विमल मोरे	८३
•	वाचूया, समजून घेऊया.	–	८७
२१.	प्रश्न विचारा पुन्हा पुन्हा (कविता)	सुकन्या आगाशे	९२
२२.	अति तिथं माती	द. मा. मिरासदार	९७
२३.	छत्रपती राजर्षी शाहूमहाराज	श्रीराम पचिंद्रे	१०४
२४.	कापणी (कविता)	बहिणाबाई चौधरी	१०९
२५.	ढोल	संजय लोहकरे	११३
२६.	पाण्याची गोष्ट	–	११७
२७.	अभंग	संत जनाबाई संत सेनामहाराज संत नामदेव	१२४

Sample Content

१. माय मराठी !

संजीवनी मराठे

ऐका व म्हणा.

माय मराठी ! तुझिया पायी तनमनधन मी वाहियले,
तुझिया नामी, तुझिया धामी अखंड रंगुनि राहियले.

कष्टामधली तुझीच गोडी चाखायची मज आई,
मला आवडे तुझा विसावा, तुझीच निर्भर अंगाई.

तुझे झरे अन् तुझी पाखरे, वास तुझा जनलोक तुझा,
हवाहवासा मला वाटतो राग तुझा, संतोष तुझा.

माय मराठी ! तुझिया अंकी लोळण घेते, बागडते,
तसेच अलगत तव आभाळी भरारणे मज आवडते.

तुझे चालणे, तुझे बोलणे, दाखव मजला रीत तुझी,
जे ओठी ते पोटी असली शिकवी मजला प्रीत तुझी.

तुझियासाठी गुंफित बसते मोहनमाला शब्दांची,
अर्थ साजरा, गंध लाजरा, नवलपरी पण रंगांची.

माय मराठी ! तुझियासाठी वात होउनी जळते मी,
क्षणाक्षणाने कणाकणाने तुझ्या स्वरूपा मिळते मी.

संकलित मूल्यमापन

भाषाभ्यास व व्याकरण

प्र.१. कवितेतील खालील शब्दांसाठी शेवटचे अक्षर समान असलेले शब्द शोधा व लिहा.

i. वाहियले – ....
ii. आई – ....
iii. बागडते – ....
iv. शब्दांची – ....
v. रीत – ....
vi. जळते – ....

प्र.२. खालील शब्दांसाठी कवितेत आलेले समान अर्थाचे शब्द शोधून लिहा.

i. संपत्ती – ....
ii. मेहनत – ....
iii. आनंद – ....
iv. पद्धत – ....
v. प्रेम – ....
vi. आश्चर्य – ....

शिक्षकांचा शेरा : .... दिनांक : ....

Sample Content

संकलित मूल्यमापन

पाठ्यपुस्तकातील पुढील चित्रकथा वाचून त्याखालील कृती करा.

चित्रकथा

[बावची गावचा .... चौघेही खळखळून हसतात.]

कृती १ – आकलन

१. एक-दोन शब्दांत उत्तरे लिहा.

i. बंडूचे गाव – .... ii. बंडूचे गुण – ....

iii. कॉलेजला जाणारी – .... iv. वैरण कापणारी – ....

कृती २ – आकलन

१. एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

i. बंडूचा स्वभाव कसा होता?

उत्तर : ....

ii. बंडू आणि त्याच्या कुटुंबासाठी कपडे कोणी शिवले?

उत्तर : ....

iii. बंडूच्या मापाची विजार शिवताना धोंडूमामांनी कोणती चूक केली होती?

उत्तर : ....

....

iv. बंडू हिरमुसला होऊन कोठे गेला?

उत्तर : ....

कृती ३ – स्वमत / मुक्तोत्तरी प्रश्न

१. बंडूचा दिनक्रम कसा होता, हे तुमच्या शब्दांत लिहा.

उत्तर : ....

....

....

....

....

Sample Content

पाठाखालील स्वाध्याय

*प्र. १. चर्चा करून उत्तरे लिहा.

i. बंडूची इजार लांब झाली म्हणून कापून कमी केली. जर ती आखूड झाली असती, तर ती लांब करण्यासाठी काय करावे लागले असते? शक्य तेवढे सगळे मार्ग सुचवा.

उत्तर :

ii. इजारीची चड्डी झाली, यात चूक कोणाची?

उत्तर :

iii. बंडूच्या इजारीचे पाय चार बोटे कापले, म्हणजे 'पाय' असणारी इजार सजीव आहे, असे आपण म्हणत नाही; पण बोलताना आपण असेच बोलतो. इजारीसारख्या कितीतरी वस्तूंना वेगवेगळ्या अवयवांची नावे वापरतात. त्यांची नावे सांगा.

उत्तर :

Sample Content

भाषाभ्यास व व्याकरण

प्र. १. समानार्थी शब्द लिहा.

i. कष्टाळू –

ii. पाणी –

iii. हात –

iv. पाय –

प्र. २. विरुद्धार्थी शब्द लिहा.

i. शांत ×

ii. कष्टाळू ×

iii. लवकर ×

iv. दिवस ×

प्र. ३. खालील शब्दांत लपलेले शब्द लिहा.

i. अंगकाठी –

ii. पीकपाणी –

*प्र.४. खालील वाक्यांमध्ये कंसातील शब्दांपैकी योग्य शब्द वापरून वाक्ये पूर्ण करा. त्या वाक्यांचा अर्थ लिहा.
(कान, नाक, पाय, हात, डोळा, केस, पाठ, पोट, गळा, तोंड.)

i. चुलीवरच्या तव्याची ---------- काळीभोर झाली होती.
अर्थ : ----------

ii. कपाचा ---------- तुटला होता, म्हणून दिलावरने चहा ग्लासात ओतला.
अर्थ : ----------

iii. 'हा नारळ नासका निघणार,' नारळाचा ---------- बघून धनव्वा म्हणाली.
अर्थ : ----------

iv. मुसळधार पाऊस पडल्याने नदीचे ---------- फुगले होते.
अर्थ : ----------

v. कितीही जोर लावला तरी बाटलीचे ---------- उघडेना.
अर्थ : ----------

vi. चरवीतले दूध गंजात ओतले, तर ते गंजाच्या ---------- पर्यंत आले.
अर्थ : ----------

vii. सुईच्या ---------- दोरा ओवून धोंडूमामांनी शिलाई मशीन सुरू केली.
अर्थ : ----------

viii. आंब्याच्या कोईचे ---------- पांढरे होईपर्यंत गणू कोय चोखत राहिला.
अर्थ : ----------

ix. आपले शेकडो ---------- पसरून उभे असलेले वडाचे झाड वर्षानुवर्षे सगळ्यांना सावली देते.
अर्थ : ----------

x. खोलीतल्या एकमेव खुर्चीचा ---------- मोडला होता, म्हणून मी जमिनीवर बसलो.
अर्थ : ----------

Sample Content

प्र.५. खालील शब्दसमूहांचा/ वाक्प्रचारांचा अर्थ सांगून वाक्यात उपयोग करा.

i. नाकासमोर चालणे –

वाक्य :

ii. हाताचे तुकडे पडणे –

वाक्य :

iii. हिरमुसला होणे –

वाक्य :

आकारिक मूल्यमापन

लेखन कार्य

*प्र.१. 'भिंतीलाही कान असतात.' ही म्हण आपण वापरतो. 'भिंतीला' कपांप्रमाणे कान नसतात. भिंतीला 'कान' असतात, हे कोणत्या अर्थाने वापरले आहे, ते शिक्षक, पालक यांच्याशी चर्चा करून सांगा.

उत्तर :

*प्र.२. वरीलप्रमाणे 'त्याच्या पैशाला पाय फुटले', असेही बोलताना आपण म्हणतो. यासारखी उदाहरणे शोधा. त्यांचा अर्थ माहीत करून घ्या. बोलण्यात त्यांचा वापर करा.

उत्तर :

Sample content

शिक्षकांचा शेरा : दिनांक :

AVAILABLE BOOKS FOR STD. V:
(ENG., MAR. & SEMI ENG. MED.)

NOTES
- English Balbharati
- मराठी सुलभभारती
- हिंदी सुलभभारती
- Environmental Studies (Part ONE & TWO)
- Mathematics

WORKBOOK
- English Balbharati
- मराठी सुलभभारती
- हिंदी सुलभभारती
- Environmental Studies (Part ONE)
- Environmental Studies (Part TWO)
- Mathematics

AVAILABLE BOOKS FOR STD. VI:
(ENG., MAR. & SEMI ENG. MED.)

NOTES
- English Balbharati
- मराठी सुलभभारती
- हिंदी सुलभभारती
- History-Civics
- Geography
- General Science
- Mathematics

WORKBOOK
- English Balbharati
- मराठी सुलभभारती
- हिंदी सुलभभारती
- History-Civics
- Geography
- General Science
- Mathematics

ADDITIONAL TITLES
- English Grammar & Writing Skills Book
- Hindi Grammar & Writing Skills Book
- Marathi Grammar & Writing Skills Book

Scan the QR code to buy e-book version of Target's Notes on Quill - The Padhai App

OUR PRODUCT RANGE
Children Books | School Section | Junior College
Degree College | Entrance Exams | Stationery

Visit Our Website

Marketed by:

Target Publications® Pvt. Ltd.
Transforming lives through learning.

Address:
B2, 9th Floor, Ashar, Road No. 16/Z,
Wagle Industrial Estate, Thane (W)- 400604

Tel: 88799 39712 / 13 / 14 / 15
Website: www.targetpublications.org
Email: mail@targetpublications.org

Explore our range of STATIONERY